

תקציר

'מה שְׁתְּהוּמָה מִמֶּנֶּךָ': קריאה מחודשת ב'עקבות' לדן פגיס

יעל תמיר

מאמר זה מצטרף למחקרים קודמים העוסקים בהיבטים שונים של הזיכרון ביצירתו של דן פגיס, וממשיך את הדיון באחת היצירות החשובות שכתב – השיר 'עקבות'. הקריאה בשיר המוצעת במאמר מושתתת על הזיקות הנוצרות בין שירו של פגיס לבין הפיוט של ינאי שממנו לקוח המוטו לשיר, ומתמקדת במקומו של סיפור מגדל בבל בשתי היצירות הללו. בקריאה זו המחברת מבקשת להתחקות אחר האופנים שבהם חומרי הבנייה הפואטיים של ינאי, משורר ארץ־ישראלי בן המאה החמישית–השישית, משמשים את פגיס בתיאור נפילתו של הדובר בשיר 'עקבות' מהשמיים לארץ.

השיר 'עקבות' פורסם בקובץ 'גלגול' (1970), אך נבחן במאמר זה לא לצד שירים מתוך אותו קובץ העוסקים אף הם במפורש בשואה וסמליה, כי אם דווקא על רקע קובץ השירים 'שהות מאוחרת' (1964), שקדם ל'גלגול', ושנותר במובנים מסוימים בצילו. זאת לאור האפשרות העולה משירי 'שהות מאוחרת' לראות בשפה העברית עצמה גיבורה של שיבה מאוחרת, החוזרת אל מציאות שונה לחלוטין מזו שעזבה.